

АНОНИМЕН АВТОР
ОТВЛИЧАНЕТО НА ГЕНИЕВРА

София, 2013

Този проект е финансиран с подкрепата на Европейската комисия. Тази публикация отразява само личните виждания на нейния автор и от Комисията не може да бъде търсена отговорност за използването на съдържащата се в нея информация.

This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

ГД Образование и култура

Програма „Култура“

Преводът е направен по изданието:

L'enlèvement de Guenièvre, Lancelot du Lac V

© Librairie Générale Française, collection « Lettres gothiques »,
Paris, 1999

Всички права запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде размножавана или предавана по какъвто и да било начин без изричното съгласие на „Изток-Запад“.

© Галина Михова, превод, 2013

© Стоян Атанасов, предговор, обяснителни бележки, 2013

© Издателство „Изток-Запад“, 2013

ISBN 978-619-152-313-9

БИБЛИОТЕКА РОМАНҮЯ

ОТВЛИЧАНЕТО НА ГЕНИЕВРА

Роман от XIII в.

Текст, обработен от
Мари-Луиз Олие

Превод от старофренски
Галина Михова

Редактор
Стоян Атанасов

БИБЛИОТЕКА РОМАНИЯ

- №1 *Робер дьо Борон*
РОМАН ЗА ГРААЛА
- №2 *Мари дьо Франс*
КУРТОАЗНИ НОВЕЛИ-ЛЕ
- №3 **ТРИСТАН И ИЗОЛДА.**
НАЙ-РАННИ ТВОРБИ
- №4 *Кретиен дьо Троя*
ЕРЕК И ЕНИДА
- №5 *Анонимен автор*
ТЪРСЕНЕТО НА СВЕТИЯ ГРААЛ
- №6 *Кретиен дьо Троя*
ИВЕН, РИЦАРЯ С ЛЪВА
- №7 *Анонимен автор*
СМЪРТТА НА КРАЛ АРТУР
- №8 *Анонимен автор*
ОТВЛИЧАНЕТО НА ГЕНИЕВРА

Съставителство, студии и обща редакция
Стоян Атанасов

СЪДЪРЖАНИЕ

<i>Отвлечането на Гениевra</i> и романният цикъл <i>Ланселот-Граал</i>	13
<i>Стоян Атанасов</i>	
1. Дамата от Езерото изщерява Ланселот от лудостта му.....	27
2. Мелеаган отвежда кралица Гениевra.....	28
3. Ланселот се качва на каруцата	35
4. Огненото копие.....	38
5. Моста на Меча и Подводния мост	44
6. Предприемчивата девойка. Гребенът на Гениевra. Горделивият ухажор. Светото гробище. Проходът на Големите камъни	45
7. Бунтът на заточениците.....	69
8. Ланселот помага на заточениците	70
9. Засадата. Провокиращият рицар. Сестрата на Мелеаган. Ланселот преминава Моста на Меча.....	71
10. Крал Бодмагю посреща Ланселот	81
11. Първият двубой с Мелеаган.....	84
12. Студенината на Гениевra. Затворничеството на Ланселот. Измамни новини за смъртта на Ланселот и кралицата	89
13. Помирението и любовната нощ. Обвинението срещу Гениевra, че е спала с Ке. Втори двубой на Ланселот с Мелеаган. Ланселот отново в плен	93
14. Говен в двора на крал Бодмагю. Фалшивото писмо от крал Артур	101
15. Гениевra и Говен се връщат в Камелот. Боорт Заточения на каруцата	103
16. Благодарение на съпругата на своя тъмничар Ланселот участва инкогнито в турнира в Помегле. Според повелята на Гениевra той се бие ту лошо, ту добре. Ланселот е затворен в една кула	111
17. Сестрата на Мелеаган освобождава Ланселот	117
18. Завръщането на Ланселот в двора на крал Артур.....	120

19.	Трета битка на Ланселот срещу Мелеаган. Смъртта на Мелеаган	121
20.	Предизвикателство от рицаря с аленочервените доспехи (Аргодрас Червенокосия)	123
21.	Съветите на Ланселот към Боорт.....	125
22.	Маргондър от Черния замък, злословещият рицар	126
23.	Ланселот побеждава Маргондър.....	128
24.	Рицарят от шатрата	131
25.	Ланселот разгромява последователно рицаря от шатрата и десетте му другари	131
26.	Ланселот побеждава Мелиадук Черния	133
27.	Турнир между рицарите от Замъка на дамите и рицарите от Замъка на девиците	136
28.	Смелостта на Ланселот.....	137
29.	Ланселот поваля двама рицари, които се оказват Хектор от Мар и Лионел	138
30.	Празник в Замъка на дамите	140
31.	Маргондър и Мелиадук в двора на крал Артур.....	142
32.	Боорт и Амида, девойката, лишена от наследство	143
33.	Разказът на девойката, лишена от наследство	145
34.	Продължение на разказа на девойката, лишена от наследство	146
35.	Двубой между Боорт и сенешала на Галиде, чичото на Амида.....	148
36.	Победеният сенешал се обявява за пленник на девойката от замъка Онгфорт, по-голямата сестра на Амида	150
37.	Жестокото отмъщение на девойката от Онгфорт. Боорт и Амида пристигат в замъка Онгфорт	151
38.	Боорт прекарва нощта в замъка Онгфорт.....	153
39.	Племенникът на Галиде предизвиква Боорт	154
40.	Победа на Боорт. Племенникът на Галиде, който се обявява за пленник на девойката от Онгфорт, умира от раните си.....	156
41.	Победен на свой ред, Петроан трябва да се предаде в замъка Онгфорт.....	157
42.	Боорт побеждава шест други рицари на Галиде	159
43.	Девойката от Езерото измолва милост за един от противниците на Боорт	161

44.	Боорт иска да се бие срещу самия Галиде	162
45.	Галиде е победен.....	163
46.	Девојката от Езерото се разкрива. Шокиран от жестокоста на племенницата на Галиде, Боорт напуска бързо Онгфорт без своя оръженосец.....	166
47.	Марадок Мургавия предлага подслон на Боорт и на девојката от Езерото	168
48.	Помирението между Галиде и неговата племенница	169
49.	Племенницата на Галиде решава да търси Боорт, за да му поиска прошка	170
50.	Племенницата на Галиде и нейната свита потеглят на път.....	171
51.	Боорт е настигнат от своя оръженосец.....	171
52.	Девојката, пристегната с метални пластини	173
53.	Разказът на девојката, пристегната с метални пластини, жертва на отмъщението на крал Вадалон	175
54.	Боорт освобождава девојката от металните ѝ пластини....	177
55.	Боорт е поканен на турнира на крал Брангоар в Крайграничниот замък.....	178
56.	Рицарят с промушената от меч рѝка. Спечкването между Боорт и Агравен Горделивия.....	180
57.	Боорт побеждава Агравен.....	182
58.	Боорт отива в Крайграничниот замък. Дъщерјата на крал Брангоар е заплена от красотата му.....	184
59.	Подвизите на Боорт	185
60.	Боорт е избран за нај-добър рицар от девојките в Крайграничниот замък.....	186
61.	Пиршество в чест на Боорт и на дванадесетте перове	188
62.	Ритуалът по избирањето на двојките. За да може да продължи своето търсене, Боорт отказва рѝката на дъщерјата на краља. Обетите на дванадесетте перове.....	189
63.	Обетът на Боорт	193
64.	Изповедта на дъщерјата на краља, влюбена в Боорт, пред нейната возрастна дојка.....	194
65.	Упреците на возрастната жена към Боорт.....	195

66. Боорт, влюбен в дъщерята на краля благодарение на един вълшебен пръстен, иска тя да му прости 196
67. Любовната нощ на Боорт и дъщерята на краля. Срещата на Боорт с девойката от Онгфорт, която не го разпознава.. 197
68. Боорт спасява Блевин от Глоседон от смъртта 200
69. Боорт побеждава неприятеля на Блевин..... 201
70. Боорт и Блевин в замъка на Глоседон 203
71. Девойката от Онгфорт пристига в Глоседон. Изненадващото заминаване на Боорт 204
72. Напразни опити да бъде открит Боорт. На следващия ден двете девойки тръгват да го търсят 205
73. Ланселот разбира, че сестрата на Мелеаган е осъдена на смърт..... 206
74. Ланселот отсяда в един манастир 208
75. Гробът на Галео, пазен от пет въоръжени рицари 209
76. Отчаянието на Ланселот 209
77. Ланселот получава заповед да вдигне тялото на Галео и да го отнесе в замъка Стражата на мъките 210
78. Победа на Ланселот в двубоя срещу пазачите на гроба на Галео..... 213
79. Риданията на сестрата на Мелеаган..... 215
80. Ланселот спасява от кладата сестрата на Мелеаган 216
81. Разказът на сестрата на Мелеаган..... 218
82. Приятелката на рицаря от шатрата се влюбва в Ланселот 220
83. Братът на рицаря от шатрата е отвлечен от рицар с аленочервени доспехи (Араниан Дебелия) 221
84. Грифон от Мопас приема да послужи с доспехи и кон на Ланселот срещу обещанието да получи нещо в замяна. Ланселот преследва похитителя и неговите другари..... 222
85. Ланселот открива следите на похитителите благодарение на една възрастна дама срещу обещанието да изпълнява нейните желания 224
86. Ланселот разгромява всички похитители 224
87. Разказът на Араниан Дебелия..... 227
88. Продължение на разказа на Араниан Дебелия 228
89. Помирението между Араниан и Ланселот 228

90.	Ланселот отсяда в къщата на един горски пазач.....	229
91.	Ланселот поема на път към двора на крал Бодмагю.....	229
92.	Ланселот отсяда при домакина на един ранен рицар – Банен, кръщелник на крал Бан от Беноик.....	231
93.	Двубоят между Ланселот и Аргодрас Червенокосия в двора на крал Бодмагю. Смъртта на Аргодрас.....	234
94.	Ланселот побеждава Патридес със Златния обръч.....	240
95.	Разказът на Патридес.....	243
96.	Погребението на Галео в Стражата на мъките.....	244
97.	Завръщането на Ланселот в Камелот.....	246
98.	Ламбег, възпитателят на Боорт, е обвинен в убийство.....	246
99.	Боорт помага на Ламбег.....	248
100.	Разказът на Ламбег.....	249
101.	Девојката от Езерото връчва на Боорт меч на Галео от името на Ланселот.....	251
102.	Пристигането на девојката от Онгфорт и на девојката от Глоседон.....	252
103.	Боорт и Ламбег потеглят на път, придружени от девојката от Езерото.....	253
104.	Боорт напуска Ламбег и девојката от Езерото, като продължава сам пътя си.....	253
105.	Патридес е натоварен от Ланселот да съобщи на крал Бодмагю за смъртта на Мелеган. Скръбта на Бодмагю.....	255
106.	Гениевра под закрилата на четирима рицари – Ке, Сагремор, Додинел Кръвника и Ланселот.....	256
107.	Ке, Сагремор и Додинел, победени от Плачещия рицар (Боорт).....	257
108.	Двубоят между Плачещия рицар и Ланселот. И двамата се нараняват сериозно. Ланселот е принуден да последва възрастната дама, която неотдавна му е направила услуга.....	259
109.	Ке предлага коня си на Ланселот, тъй като неговият е убит. Кралицата и нейните прислужници се грижат за Плачещия рицар.....	262
110.	Додинел и Сагремор търсят храна за кралицата. Двубоят между Сагремор и един рицар. Додинел е подканен да последва девојката на мулето.....	264

111. Сагремор се притичва
на помощ на един от ловджиите на краля..... 266
112. Приятелката на Маргалан отправя нападки към Сагремор,
задето се е отнесъл зле към едно коварно джудже 268
113. Двубоят между Сагремор и Маргалан. Отвлечането на прия-
телката на Маргалан. Сагремор преследва похитителя 270
114. Един рицар насочва Сагремор по следите на похитителя... 272
115. Сагремор освобождава приятелката на Маргалан.
Двубоят между Сагремор и Бранделис, херцог на Таненж .. 273
116. Сагремор е нападнат
от двадесет рицари по заповед на Матамас 276
117. Сагремор е хвърлен в затвора и осъден на хляб и вода 279
118. Дъщерята на Матамас, запленена
от красотата на Сагремор, му носи тайно храна..... 280
119. Наглото джудже. Двубоят между Додинел
и Марук Червенокосия. Додинел излиза победител 282
120. Разказът на джуджето..... 285
121. Грифон от Мопас иска доспехите на Ланселот,
като настоява той да удържи на обещанието си 286
122. Гениевra припада при вида на главата,
окачена на седлото на Грифон, която тя взема за тази
на Ланселот. Ке е победен и пленен от Грифон 287
123. Отчаянието на Боорт, когато
му съобщават за предполагаемата смърт на Ланселот 289
124. Ланселот и старицата отсядат
при един горски пазач, докато Ланселот оздравее..... 291
125. Додинел е взет в плен от един рицар,
след като за малко не се удавил 292
126. Завръщането на кралицата в Камелот.
Нейната скръб при мисълта, че е загубила Ланселот 294
127. Артур разбира от Гениевra за нещастията на четиримата
й пазители – Ке, Додинел, Сагремор и Ланселот 296
128. Говен и още девет рицари тръгват да търсят Ланселот 297
129. Десетте рицари спират при Черния кръст.
Произходът на това име. Покръстването на
сарацинския народ в Камелот от Йосиф Ариматейски 299
130. Отмъщението на крал Агрест. Жестоката смърт на
дванадесетте сподвижници на Йосиф при Черния кръст.... 301

-
-
131. Първото приключение на десетте рицари. Елизер, син на Богатия Крал Рибар. Чудото със счупения и окървавен меч... 303
132. Изпитанието със счупения меч.
Неуспехът на Говен и на неговите другари 307
133. Разказът на Елизер. Йосиф
Ариматейски и сарацинът Аргон 308
134. Аргон е убит от един лъв. Йосиф
е ранен в бедрото от удар с меч..... 310
135. Възкръсването на Аргон, покръстването на сарацините
и оздравяването на Матагран, брат на Аргон.
Йосиф оздравява от раната си 313
136. Приключенията на Агловал.
Престоят му при Грифон от Мопас. Освобождаването
на Ке. Включването му в търсенето на Ланселот 317
137. Приключенията на Говен. Двубоят му срещу Матамас..... 322
138. Победата на Говен. Освобождаването
на Сагремор. Включването му в търсенето на Ланселот..... 322
139. Приключенията на Хектор. Сражение
срещу тъмничаря на Додинел. Освобождаването
на Додинел. Включването му в търсенето на Ланселот. Говен
среща своите другари при Белия кръст. Нова раздяла..... 325
140. Приключенията на Говен.
Престоят му в замъка на девойката с парадния кон..... 328
141. Участието на Говен в турнира на крал Марбоас. Говен
е повален от седлото от рицаря с аленочервените
доспехи (Хектор). Хектор и Говен
се разпознават. Забраненото гробище 330
142. Приключението със запаления гроб
и изправените мечове. Говен и Хектор
на кръстопътя, белязан с дървен кръст. Хектор избира
пътя вляво въпреки предупредителния надпис 338
143. Говен поема по пътя вдясно. Лошите домакини.
Девойката, потопена в корито с вряща вода.
Белият гълъб, носещ в човката си златна кадилница 341
144. Красивата девойка с разкошния съд..... 345
145. Масите, които се отрупват с храна. Опасното легло. Говен е
ранен с копие, чието острие е в пламъци. Змията, змийчетата
и леопардът. Двубоят между Говен и въоръжения рицар. Не-
бесният хор. Завръщането на красивата девойка, пред която

	има две кадилници. Говен се събужда в една отвратителна каруца, телена от невзрачен кон	346
146.	Един отшелник обяснява чудото със Светия Граал и с масите, отрупани с храна	352
147.	Значението на приключението със змията, змийчетата и леопарда, което предвещава трагичната кончина на Артур	353
148.	Приключенията на Хектор. Двубоят му срещу Маргари Червенокосия и смъртта на последния. Освобождаването на господарката на замъка, Оргал от Жиндиел, затворена в изба и пазена от два лъва. Разказът на Оргал	355
149.	Продължение на разказа на Оргал, първа братовчедка на Ланселот. Разкриването на произвола и жестокостите на Маргари	363
150.	Приключенията на Ивен. Една девойка получава коня на рицар, който се опитал да отнеме нейния. Друга девойка си връща ястреба, задигнат от някакъв рицар	365
151.	Приключенията на Мордред, брат на Говен. Портрети на Говен и на неговите братя Агравен, Гахериет, Герехет и Мордред	371
152.	Джуджето, измъчвано от Мордред, задето убило коня му. Девойката от шатрата отстъпва пред ухажването на Мордред. Завръщането на приятеля на девойката, щастлив да посрещне брата на Гахериет	373
153.	Девойката отново изневерява на своя приятел. Обидата и гнева на рицаря. Двубоят между Мордред и рицаря, претърпял бързо поражение	377
154.	Мордред потегля отново на път	379
	ОБЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ	381
	<i>Стоян Атанасов</i>	
	ПОКАЗАЛЕЦ	401

ОТВЛИЧАНЕТО НА ГЕНИЕВРА И РОМАНИЯТ ЦИКЪЛ ЛАНСЕЛОТ-ГРААЛ

Отвлечането на *Гениев*ра е откъс от по-голям по-вестователен масив, чиито компоненти го предхождат или продължават. Затова пълноценното му възприемане изисква той да бъде ситуиран като част от едно по-голямо цяло. Ще започна от непосредствените връзки, преди да посоча и по-далечните.

*Отвлечането на Гениев*ра е не самостоятелна творба, а част от *Роман за Ланселот* в проза, създаден във Франция през 30-те години на XIII в. Със своите 1200 страници *Роман за Ланселот* е най-внушителният роман от артуровския цикъл *Ланселот-Граал*. Неговата фабула е изградена на принципа на така нареченото преплетено повествование, проследяващо приключенията на множество рицари, като авторът прекъсва една събитийна нишка, за да подхване втора, трета и т. н., преди да се върне на предишните. Градивен материал в тази плетеница е епизодът – разказ за определена случка или приключение. Епизодът се прибавя към други, които очертават облика на героя и неговото развитие в хода на романното действие. Читателят лесно губи нишката в този сложен лабиринт. Затруднението му идва и от липсата на отделни глави със съответните заглавия. Единственото формално разграничение между епизодите са повтарящите се формули от типа на „тук разказът спира да говори за X и преминава на Y“. Аналогията с днешните телевизионни сериали е близо до ума. И в двата случая публиката е потопена в низ от случки, оставящи впечатление по-често за повтораемост, отколкото за развитие. Все пак тези гъсто надиплени истории протичат в определена посока, следват общ замисъл. Но той се разкрива след по-вни-

мателен, и то няколкократно прочит – нещо, което могат да си позволят най-често специалистите. Така професионалният читател, тоест критикът, долавя по-ясно частите на масива и връзките между тях. И за улеснение на публиката поставя заглавия на отделните епизоди. Почти всички заглавия на глави, твърби и на цели цикли са дело не на средновековните автори, а на медиевистите.

Самият *Роман за Ланселот* е известен под няколко заглавия. Във Франция обикновено го наричат *Ланселот в проза*. Александър Миша, автор на последното пълно критическо издание на романа, го озаглавява просто *Ланселот* и добавя на нов ред „роман в проза от XIII в.“¹. Аз използвам заглавието *Роман за Ланселот*: за българската публика то е по-ясно. Традиционно критиката дели този роман на три големи части: „Галео“, „Каруцата“ (или „Мелеган“) и „Агравен“ (или „Подготовка на Търсенето“ [на Светия

Граал]). Частта, която публикуваме в настоящото издание, съответства на „Каруцата“ и включва следващи епизоди, които предхождат „Агравен“. Александър Миша я е озаглавил *От Каруцата до Агравен*². Настоящият български превод на тази част е осъществен по двуезичното (на старофренски и на съвременен френски) критическо издание, подготвено от квебекската медиевистка Мари-Луиз Олие. Епизодът с каруцата тук е нов вариант на същия епизод от романа на Кретиен дьо Троя *Ланселот, Рицаря на Каруцата*, писан в периода 1177–1181.³ За да избегне смесването с романа на Кретиен дьо Троя, Мари-Луиз Олие е озаглавила *Отвлечането на Гениевра* публикуваната от нея част от

¹ *Lancelot, Roman en prose du XIIIe siècle, édition critique avec introduction et notes par Alexandre Micha, Paris-Genève, Librairie Droz, 1978–1983.* Текстът на романа е публикуван в първите осем тома. Последният, девети том съдържа бележки, показалци (тематичен и именен) и глосар.

² Тази част се съдържа в том 2 от деветтомното критическо издание на романа под научната редакция на Александър Миша.

³ Вж. българския превод на романа: Кретиен дьо Троя, *Ланселот, Рицаря на каруцата*, дословен превод Стефан Бъчваров и Валентин Маринов, стихотворен превод Димитър Стефанов, изд. „Народна култура“, библиотека „Ариел“, София, 1986.

Роман за Ланселот. Намирам избора на това заглавие за основателен. То извежда на преден план темата за отвличането на кралицата. Както ще стане видно след малко, тази тема определя до голяма степен и общия дух на *Роман за Ланселот*. В същото време следва да отбележим, че епизодите, посветени на отвличането на Гениевра от Мелеаган и на освобождаването ѝ от Ланселот, представляват само една четвърт от общия обем на текста, който публикуваме тук под заглавието *Отвличането на Гениевра*. Става видно, че заглавието е условно и непълно.

Епизодите, включени в настоящия том, заемат средата от фабулата на *Роман за Ланселот*. Характерите на основните персонажи са вече изградени, а конфликтните линии – ясно очертани. Постъпките на героите са легитимирани от две ценностни системи – на светската рицарска слава и на християнския мистицизъм. По линия на първата героят търси признанието на рицарското общество, за да заслужи в крайна сметка и любовта на своята дама. Втората ценностна система, наричана „небесно рицарство“, е принципино противоположна на първата, наричана тогава „земно рицарство“. Тя предполага отказ от земните блага и наслади, който се явява условие за осеняване от Светия дух и за приемане на Божията благодат. За светската ценностна система абсолютният шампион е Ланселот. Той си е извоювал прозвището Добрия рицар, защото е непобедим в битките. С подвизите си Ланселот укрепва властта на крал Артур и дава израз на безрезервната си любов към неговата съпруга – кралица Гениевра. В този роман двете каузи на Ланселот – предаността му към Артур и любовното му преклонение пред Гениевра – запазват своята самостоятелност и не си противоречат. Произтичащият дуализъм донякъде е в ущърб на психологическата правдоподобност, но пък отговаря напълно на тогавашния манталитет на рицарското съсловие.

Шампион на християнския мистицизъм е Галаад, синът на Ланселот. Той също носи прозвището Добър рицар⁴, но го

⁴ Най-вече в *Търсенето на Светия Граал*.

изпълва с ново съдържание. За разлика от Ланселот, „омърсен“ от плътската си връзка с Гениевра, Галаад е „неопетнен“, защото е девствен. Непорочността на Галаад е предпоставка за неговото абсолютно превъзходство над останалите рицари така, както първопричина за превъзходството на Ланселот е страстта му по Гениевра. В еднаква степен непобедими в рицарските двубои, бащата и синът не са равни в изпитанията, зад които стои Божията промисъл. Тогава Галаад превъзхожда Ланселот, защото е богоизбран благодарение на своята духовна и плътска чистота. Съдбата му на богоизбран проличава най-силно в приключенията, свързани с търсенето на Граала. „Осквернен“ от плътския си грях с Гениевра, Ланселот се оказва недостоен за тези приключения. Така, редом с дуализма рицарска лоялност към суверена/рицарска любов към неговата съпруга, двойката Ланселот-Галаад емблематизира друг вид дуализъм – на земното и на небесното рицарство, – който е основополагащ за целия романен цикъл, наричан *Ланселот-Граал* или *Артуровска Вулгата*.

Ще напомня, че цикълът включва пет романа: *Историята на Светия Граал*, *Историята на Мерлин*, *Роман за Ланселот*, *Търсенето на Светия Граал*, *Смъртта на крал Артур*. Вече повече от век критиката търси отговори на въпроси, свързани с автора или авторите на тези творби, както и с хронологията на тяхното създаване. Днес е прието, че най-старото ядро от цикъла е писано в годините 1225–1230. То включва *Роман за Ланселот*, *Търсенето на Светия Граал* и *Смъртта на крал Артур*.⁵ Другите два романа

– първи в поредицата – са писани малко по-късно. Първият, *Историята на Светия Граал*, проследява произхода на свещения съд, в който Иисус освещава виното по време на Тайната вечеря със своите ученици и в който Йосиф Ариматейски събира по-късно капки от кръвта на издъхналия

⁵ По този въпрос следвам френската медиевистка Еманюел Баумгартнер. Вж.: Emmanuile BAUMGARTNER, « LANCELOT-GRAAL », *Encyclopédia Universalis* [en ligne], статия, консултирана на 3 май 2014. URL : <http://www.universalis-edu.com/encyclopedie/lancelot-graal/>

на кръста Христос. Фабулата на *Историята на Мерлин* включва раждането и първите доказателства за свръхестествените способности на пророка-магьосник с основна заслуга за възкачването на Артур на кралския престол. Вторична версия на тези два романа откриваме в тричастната творба на псевдо-Робер дьо Борон *Роман за Граала*.⁶

Във фундаменталното си изследване върху *Роман за Ланселот*⁷ френският медиевист Фердинан Ло представя солидна аргументация в подкрепа на тезата си за един единствен автор на цикъла с изключение на *Историята на Мерлин* и продълженията на този роман. Друг водещ специалист от следващото поколение, Жан Фрапие, коригира тезата на Фердинан Ло. Според Фрапие цикълът *Ланселот-Граал* следва общ план, дело на един творец-архитект, но отделните части на цикъла са писани от различни автори, всеки от които се отличава със собствен стил. Днес тезата на Фрапие се споделя от повечето медиевисти. Приемам я и аз, но не забравям и многобройните наблюдения на Фердинан Ло, които навеждат на мисълта ако не за един единствен автор, то за идейно единство на цикъла. Всеки отделен автор е допринасял за това единство, като е вграждал творбата си в общата динамика на цикъла.

Фактът, че *Отвличането на Гениевра* е част от *Роман за Ланселот*, който пък се вписва в цикъла романи в проза, наричан *Ланселот-Граал*, изисква мрежов – или интертекстуален – прочит на романа. В същото време следва да отчитаме и друго ниво на интертекстуалност, доколкото в темата за отвличането и освобождаването на кралицата авторът използва – и го признава открито – същата тема, залегнала в основата на романа на Кретиен дьо Троя *Ланселот, Рицаря на каруцата*.

Съвременната наука не е в състояние да посочи рождената

⁶ Неотдавна този роман бе публикуван и в български превод: Робер дьо Борон *Роман за Граала*, изд. „Изток-Запад“, София, 2012. Романът съдържа три части: „Йосиф“, „Мерлин“ и „Персевал“.

⁷ Ferdinand Lot, *Etude sur le Lancelot en prose*, Paris, Librairie ancienne Honoré Champion, 1918.

дата на Ланселот като литературен герой. Две творби, които са оказали решаващо влияние за зараждането на артуровския роман и чиито дати на създаване са ни познати – *История на британските крале от Джефри Монмутски* (1138) и *Роман за Брут* (1155), нейна адаптация от Вас на англонормандски диалект – изобщо не говорят за Ланселот. Първият достигнал до нас литературен източник, споменаващ за Ланселот, е романът на Кретиен дьо Троя *Ерек и Енида* (1170). Като изброява най-видните рицари в двора на Артур, Кретиен споменава и Ланселот. Но тук той е само едно име от сравнително дълъг списък на рицари, част от декора на кралския двор, без да участва по никакъв начин в действието. Истински герой Ланселот става едва в четвъртия роман на Кретиен – *Ланселот, Рицаря на каруцата*. Тук авторът премълчава раждането на любовната страст между Ланселот и Гениевра. Разказът е фокусиран върху отвличането на Гениевра от Мелеаган и върху изпитанията, на които Ланселот е подложен в усилията си да освободи кралицата. От Гастон Пари (1839–1903) насам критиката вижда в този роман първообраз на рицаря, чиято страст олицетворява това, което Пари нарича куртоазна любов. Ланселот изпълнява като абсолютен императив всички желания на своята дама. Да обича, за него означава да служи всеотдайно. Това обуславя и всичките му действия в *Отвличането на Гениевра*. Неслучайно героят споделя пред крал Бодмагю: „Аз не принадлежа на себе си“ (фрагмент 94).

Преди Кретиен дьо Троя във Франция е писан и друг роман за Ланселот. Кретиен не говори за него и по всяка вероятност не го познава. Интригата на *Рицаря на каруцата* е изградена от мотиви, които явно са липсвали в първия френски роман за Ланселот. Въпросният роман не е достигнал до нас. За него съдим по адаптацията му в 1195 г. на средновисоконемски, дело на швейцарския свещеник Улрих фон Цацихофен. Тя е озаглавена *Ланцелет* и представлява поредица от епизоди, връзка между които често няма. Накрая рицарят Ланцелет се оженва за красивата Иблис.

Тук Гениевра е епизодична героиня. Отвлеча я Валерин, а Ланселот участва в нейното освобождаване. Но любовна връзка между двамата няма. Най-вероятно от Кретиен дьо Троя води началото си идеята за любовта между кралицата и най-добрия рицар. Неговият *Рицар на каруцата* се различава значително от *Ланцелет*.

Авторът на *Роман за Ланселот* е повлиян много повече от първия френски роман за Ланселот. От него той заимства фигурата на крал Бан, бащата на Ланселот; след смъртта на Бан невръстният му син бива отгледан от езерна фея; дълго време младежът не знае нищо за своя произход, не знае дори името си и т.н. Ала след посвещаването на героя в рицарско звание фабулите на *Ланцелет* и на *Роман за Ланселот* се разгръщат в различни посоки.

Авторът на *Роман за Ланселот* заимства от творчеството на Кретиен дьо Троя редица мотиви и похвати. Най-силна е връзката между *Отвлечането на Гениевра* и *Ланселот, Рицаря на каруцата*.⁸ Но авторът на *Роман за Ланселот* следва свой замисъл, различен и от романа на Кретиен, и от *Ланцелет*. Тук наблюдаваме типичния за Средновековието генезис на едно художествено произведение: новото се ражда не от разрыв със старото, а като негово надграждане и продължение.

Главният герой в *Отвлечането на Гениевра* е Ланселот. Той освобождава похитената кралица, като побеждава и накрая убива похитителя Мелеаган. Следват епизоди с приключения на група рицари на Кръглата маса, сред които се открояват Боорт, сенешалът Ке, Сагремор, Додинел, Говен, Хектор, Ивен, Мордред. Всички те са свързани по един или друг начин с Ланселот, или с Гениевра. Тези връзки осигуряват единството на романа, макар че то не винаги е видимо. Тъкмо раздробяването на интригата и множението на героите са отличителни черти на стила на автора, който обаче не губи

⁸ За конкретни наблюдения върху приликите и отликите между двата романа препращам читателя към обяснителните бележки в края на настоящия том.

основната нишка. Ще се опитам да представя нейното изходно начало, както и основната ѝ идейна ориентация.

Мотивът за отвличането на кралицата не е инвенция на Кретиен дьо Троя. В него долавяме отзвук от стар келтски мит, засвидетелстван от редица разкази отпреди появата на артуровския рицарски роман. Така например скулптурна група от началото на XII в. в катедралата на италианския град Модена изобразява няколко артуровски герои. Американските медиевисти Роджър Шерман Лумис и Лаура Хъбърд Лумис⁹ интерпретират тази сцена като отвличането на кралица Гениевра (тук тя носи името Уинлогей) и нейното освобождаване от Артуровите воители. Оказва се, че първото скулптурно свидетелство в Европа за крал Артур и неговото обкръжение е посветено именно на отвличането на кралицата. Роджър и Лаура Лумис обясняват проникването в Северна Италия на този мотив с присъствието на нормандска войска, участвала в първия кръстоносен поход (1096–1099). Сред бойците имало и разказвачи, чийто репертоар включвал най-вече келтски легенди от Уелс, Корнуол, Ирландия. Най-вероятно от тях местните ваятели са чули за легендарния Артур.

Френският историк на келтската култура Жан Маркс отделя специално внимание на мотива за отвличането на кралицата-фея, съпруга на Артур.¹⁰ В келтската традиция кралицата е отвличена от владетел на Другия свят. Тогава роднина на Артур, или любовник на кралицата прониква в Другия свят и я освобождава. В по-ранните разкази освободителят е племенник на Артур. Затова и скулптурите от Моденската катедрала изобразяват как Говен ръководи военната операция по освобождаването на кралицата. Ланселот влиза в ролята на неин освободител по-късно, в първия френски роман, адаптиран впоследствие от Улрих фон Цахихо-

⁹ R. S. Loomis, L. H. Loomis, „Arthurian Legend in Mediaeval Art“, *Modern Language Association of America*, N. Y., 1936.

¹⁰ Jean Marx, *La légende arthurienne et le Graal*, Paris, P.U.F., 1952, по-специално страници 65, 340–341.

фен. Едва Кретиен дьо Троя отрежда на героя двойното амплоа на любовник и на освободител на кралицата. Жан Маркс търси митичните корени на мотива, като го обвързва с гръцкия мит за Персефона, богиня на пролетното пробуждане на природата, похитена от владетеля на подземния свят. Друг историк на келтската митология, Жан Маркал, вижда в мотива за отвличането на кралицата космически мит за връзката между Слънцето и Луната: „Жената Слънце е в плен на нощта и само лунният мъж, огрян от Слънцето (тоест под въздействието на чувствата си към кралицата и на плътската си връзка с нея), може да съхрани светлината и да позволи на Слънцето на изгрее отново.“¹¹

Не смятам, че тези митологични препратки могат да бъдат ключ за тълкуване на *Ланселот, Рицаря на каруцата* или *Отвличането на Гениевра*. За разлика от Жан Маркал, че „никой от артуровските герои не е литературно творение: митът прозира зад лицата на куртоазните рицари, които са на мода през XII в.“¹², аз мисля тъкмо обратното. Когато едно литературно явление носи заряда на толкова жизнена идеология, каквато е куртоазната рицарска етика, то поглъща дълбоко в себе си митичните архетипи, които го захранват, но ги претопява или преобразува до неузнаваемост. Ето защо търсенето на митичните пластове в мотива за отвличането на кралицата е полезно само доколкото ни позволява да видим колко много се отдалечава от тях художествената му обработка в артуровския роман.

В *Ланселот, Рицаря на каруцата* Мелеаган, син на краля на Гор Бодмагю, отвлича Гениевра пред очите на Артур. Постъпката на Мелеаган е открито предизвикателство към краля. Тук, подобно на останалите романи на Кретиен дьо Троя, Артур олицетворява кралската власт, но не я отстоява с оръжие в ръка. Тази роля изпълняват най-храбрите рицари на Кръглата маса. Отправеното от Мелеаган предизвикателство

¹¹ Jean Markale, *Lancelot et la chevalerie arthurienne*, Paris, Imago, 1985, p. 46. Преводът мой. – С.А.

¹² Пак там, с. 10.

създава кризисна ситуация в двора на Артур. Кризата е последица от нарушената хармония между кралската власт като принцип и кралската власт като действие. Двете хипостази на кралската власт се представляват съответно от Артур, от една страна, и от Ке, Говен и Ланселот, от друга. Разбира се, всеки от тримата рицари на Кръглата маса предприема да освободи Гениевра не само за да спаси кралската чест: Ке търси повод да задоволи болезненото си самолюбие; Говен е загрижен за репутацията си на образцов рицар; Ланселот е воден преди всичко от страстта си по Гениевра. В романа на Кретиен дьо Троя кралската власт няма безкористен защитник: нейните стожери следват и лични подбуди.

На пръв поглед *Отвлечането на Гениевра* възпроизвежда сюжета на *Ланселот, Рицаря на каруцата*. В действителност романът в проза вгражда творбата на Кретиен в общата структура на *Роман за Ланселот*, чиято основна идея е, както отбелязах, различна. Кретиеновият Ланселот е съвършеният рицар. Любовта си към Гениевра той изживява като абсолютен. Заради нея е готов на всякакви страдания. Неслучайно критиката вижда в героя на Кретиен наслаждане на две типологични фигури – на куртоазния влюбен и на светеца мъченик. Кретиен дьо Троя сигурно е разполагал с по-обширен изходен материал, но е изградил интригата на своя роман единствено около темата за любовта като всепоглъщаща страст и безрезервна преданост към дамата.

Отвлечането на Гениевра, пък и целият *Роман за Ланселот*, полагат тази страст в значително по-широк контекст. Тук Ланселот научава важни истини за своето родословие, което води началото си от ранното християнство и е свързано с пренасянето на Граала на Запад. Разбира също, че рицарското му превъзходство има своите граници заради греховната му любов към Гениевра. Така Ланселот претърпява неуспех в домогването си до Граала, символ на Божията благодат. Впоследствие в тайните на свещения съд ще проникнат само трима целомъдрени герои –

Боорт, Персевал и Галаад. Последният, син на Ланселот и на дъщерята на краля на Корбеник, където се съхранява Граалът, единствен ще бъде посветен в неговите тайни. И тук стигаме до основния дуализъм земно рицарство/небесно рицарство. В *Търсенето на Светия Граал* небесното рицарство излиза на преден план. В *Смъртта на крал Артур* обратно – действието проследява съдбата на земното рицарство.

С въвеждането на мотива за Граала започва християнизацията на рицарския роман. Първите стъпки прави Кретиен дьо Троя с последния си роман *Перселал или разказ за Граала*. Романите в проза от цикъла *Ланселот-Граал* задълбочават тази тенденция. В тях се чувства влиянието на цистерцианския религиозен орден, макар че църквата като институция не се намесва пряко в тази литература. Нещо повече, тя никога няма да приеме Граала като християнски символ. По същия начин никой християнски монарх няма да се отъждествява с крал Артур. Идеологическата рамка на цикъла *Ланселот-Граал* няма аналог в тогавашната историческа действителност.

Между двете разновидности на рицарството – земното и небесното – се наблюдават и редица пресечни точки. Ако най-изявен представител на първото е Ланселот, а на второто – синът му Галаад, то Боорт, първи братовчед на Ланселот, носи по нещо и от двамата полюсни герои. Много от приключенията и жестовете на Боорт възпроизвеждат тези на Ланселот. Така например Боорт се качва на каруцата на позора, на която вече е бил Ланселот. От единствената му любовна нощ с кралска дъщеря при обстоятелства, напомнящи за съдбоносната нощ на Ланселот с дъщерята на крал Пелес, се ражда син, бъдещ император на Константинопол. От друга страна обаче с отказа си от плътски отношения с жена Боорт подготвя появата на Галаад. Редица други рицари (Говен, Сагремор, Додинел, Хектор, Ивен) подражават – все по-бледо – на Ланселот. Героят е център, пораждащ кръгови, но заглъхващи вълни, които очертават траекторията на останалите герои.

По същата логика романът извежда последователно на преден план ключови мотиви. Мотивът за търсенето на похитената Гениевра е последван от мотива за търсенето на Ланселот, в което участва елитът на Кръглата маса. Това търсене пък предхожда търсенето на Светия Граал. Повествователната всеобхватност изисква строга организация на разказа – безпрецедентно явление в тогавашните повествователни жанрове. Множество епизодите и действащите лица, романът множи и разказвачите. Много епизоди имат двуделна структура: на първо време един рицар се сражава с друг или помага на онеправдана девойка; след това победеният рицар или освободената девойка разказват своята история. Вставените епизоди пораждаат вставени разкази.

Колкото и да е обръгнал на насилие от заливащите го екшъни и трилъри, читателят на *Отвлечането на Гениевра* трудно приема нескончаемите двубои, пролятата кръв и отрязаните глави. Тези елементи са в центъра и в развързката на почти всеки епизод. Ала за разлика от днешния свят, в който за насилието няма правила, и от съвременната масова култура, където кръвопролитие то е самоцелно зрелище, в *Отвлечането на Гениевра* то е строго регламентирано – или, по-точно казано – протича в рамките на рицарския кодекс. Парадоксално: насилието се оказва своеобразен език на куртоазната етика.

Негов контрапункт е куртоазната любов. И в това отношение *Роман за Ланселот* внася нещо различно от досегашната артуровска традиция. Докато в романите на Кретиен дьо Троа, в *Тристан и Изолда* на Томас, в *Роман за Тристан* в проза любовното слово съпътства чувствата на героите и нередко носи белезите на схоластически трактат, *Отвлечането на Гениевра* е чужд на любовните теории от предишното столетие, на любовните монолози и диалози, на лирическите излияния.¹³ Тук предмет на повествованието е не толкова любовното чувство, колкото после-

¹³ По този въпрос следвам наблюденията на Еманюел Баумгартнер: Emmanuèle Baumgartner, « L'aventure amoureuse dans le *Lancelot en prose* », in *De l'histoire de Troie au livre du Graal*, Orléans, Paradigme, 1994, p. 302.

диците от него. Любовта си към Гениевра Ланселот доказва с меч в ръка и се сражава срещу всеки, който дръзне да петни името на кралицата.

Любовта в средновековната литература се въплъщава от две емблематични двойки: Тристан и Изолда и Ланселот и Гениевра. Сравнението между тях е неизбежно. Изолда и Гениевра са съпруги на крале, на които изневеряват без видими угризения. Тристан и Ланселот дължат рицарска вярност на кралете, чиито жени обичат. Но първоначалният тласък на любовта в двата случая е различен. Любовната страст на Тристан и Изолда се разпалва под въздействието на вълшебна биле. Ланселот се влюбва в Гениевра от пръв поглед. В първия случай любовта е плод на свръхестествена сила, във втория – на чисто човешко чувство. За повечето автори на разкази за Тристан и Изолда влюбените са заплаха за властта на крал Марк, докато Ланселот нито за момент не изпитва колебание и служи вярно на Артур. У него лоялността към Артур и предаността към Гениевра съжителстват безконфликтно. Подвизите на Ланселот укрепват властта на Артур и защитават честта на Гениевра. Подвизите и находките на Тристан целят единствено да оневинят Изолда, или да му позволят да се срещне тайно с нея. Любовта на Тристан и Изолда е преди всичко прелюбодеяние. Основният конфликт тук е между любовта и брака. В този смисъл митът за Тристан и Изолда е модерен: от него води началото си богата литература за несъвместимостта между любовта и брака. Любовта на Ланселот и Гениевра е немислима извън феодалния контекст на XIII в. Тя е по-средновековна и по-малко универсална от страстта на Тристан и Изолда.

Авторът на *Отвлечането на Гениевра* е усвоил и идейните, и естетическите уроци на предходниците си в артуровския роман. Но той отива по-далече от тях, като разширява значително обхвата на своя разказ и като го обвързва по-дълбоко с двете доминиращи идеологии – на светското рицарство и на християнския мистицизъм.

1. *ДАМАТА ОТ ЕЗЕРОТО* *ИЗЦЕРЯВА ЛАНСЕЛОТ ОТ ЛУДОСТТА МУ*

Тук разказът твърди, че след като напуснал незабелязано Сорелоа*¹ и се озовал извън тези земи, от мъка Ланселот загубил и апетит, и сън. В главата му настъпила такава празнота, че разсъдъкът го напуснал. Останал в това състояние на лудост през цялото лято и зимата, чак до Коледа. Тогава Дамата от Езерото,² която го била отгледала, се опитала да го открие по най-различни пътища. След като разпитвала за него и проследила стъпките му, го намерила в навечерието на Сретение Господне, легнал зад един храст в гората Тинтагел в Корнуел. Измъкнала го оттам, взела го под свои грижи и той живял при нея цялата зима и по време на постите. Така станал по-красив и по-силен от всякога, защото тя му обещавала, че ще му помогне да достигне отново до онази върховна радост, която вече познавал.³ И никога, докато бил при своята господарка, той не узнал за смъртта на Галео,⁴ до такава степен тя премълчавала за това. Ланселот останал при нея до петия ден преди Възнесение. Именно тогава в двора на крал Артур се явил вероломният Мелеган, син на крал Бодмагю от Гор.

* Обяснителните бележки в края на книгата са обозначени с номера на фрагмента. Повдигнатата цифра след този номер указва реда на бележката към съответния фрагмент. Заглавията на номерираните глави, дадени в курсив, са предложени от френския научен редактор на изданието Мари-Луиз Олие за улеснение на читателя. – Б.р.

Дамата била приготвила кон и оръжия за Ланселот.

– Ланселот – казала му тя, – ето че дойде време да си върнеш всичко, което си изгубил, ако имаш смелост за това. Знай, че в деня на Възнесение трябва да бъдеш в Камелот преди деветия час⁵. Ако до този час не стигнеш дотам, значи предпочиташ смъртта пред живота.

– Госпожо – отвърнал той, – трябва да ми кажете причината за всичко това!

– Кралицата ще бъде отведена насила, но ако бъдеш там, ще я освободиш от мястото, от което никой досега не е успявал да се измъкне.

– При това положение, уверявам ви, че ще бъда там – заявил той. – Ще стигна или на кон, или пеша!

Дамата му дала оръжия и кон и го изпратила на път пет дни преди Възнесение. Така той пристигнал точно по пладне в Камелот на мястото, където според *Разказа за каруцата*⁶ сенешалът Ке бил ранен и повален от седлото, затова че се бил наел със задачата да върне кралицата.

2. МЕЛЕАГАН ОТВЕЖДА КРАЛИЦА ГЕНИЕВРА

На този ден крал Артур събирал двора си в Камелот, най-богатия на приключения и един от най-приятелните негови градове. Ала този събор бил далеч не така пищен и грандиозен в сравнение със съборите, които имал навик да свиква, докато бил жив смелият Галео, подслоняващ считания от всички за мъртъв Ланселот от Езерото. Напротив, съборът този ден бил пропит със скръб и печал и били пролети много сълзи, преди той да бъде разпуснат. Причината била, че след като кралят се прибрал от богослужение, при него дошъл Лионел, братовчедът на Ланселот, завърнал се след преживените хиляди опасности, за да го открие.¹ Кралят скочил да го посрещне, а също и кралицата, която се радвала най-много от всички. Там

била и дамата от Малео², която впрочем нищо не можело да направи щастлива. Смъртта на Галео я била лишила от възможността да стане господарка на тридесет кралства, а тя трябвало и да се омъжи за него през същата тази година. Лионел бил посрещнат с голяма радост, но тя бързо се превърнала в скръб, когато той им споделил, че неговият братовчед не може да бъде открит и че го мисли за мъртъв. Ето защо кралят заплакал:

– Това се дължи – рекъл той – на мъката по смъртта на Галео.

– Разбира се – казал монсеньор Говен, – имате право, защото след смъртта на една изключителна личност като Галео, нито един рицар не би трябвало да приеме живота.

Тези думи силно разгневили кралицата, която не приела лесно идеята за смъртта на Ланселот. Тя се ядосала много жестоко на монсеньор Говен:

– И какво, монсеньор Говен, искате да кажете, че вече няма рицар, който да се мери с Галео?

– Наистина, госпожо – отговорил той, – това няма как да го зная.

– Има такъв рицар и това може да бъде само вашият вуйчо.

Говен се изправил, вълнението го задушило, очите му се просълзили и той напуснал стаята с думите:

– Разбира се, госпожо, няма място за съмнение.

Те не си разменили и дума повече.

През това време пристигнал сенешалът Ке без мантия и с малък златен жезъл в ръка. Той съобщил на краля, че храната е сервирана и че е време за ядене.

– Сега – рекъл кралят – вече имам време за това. Свободен съм, защото липсват приключения. Дано занапред Бог ми изпраща щастливи новини, ако такава е волята му, но не виждам как това ще се случи.

Кралят седнал на масата не защото имал желание да се храни, а за да се разсее. Мнозина от присъстващите също нямали апетит. От своя страна Лионел бил при кралицата в нейните покои, където се утешавали взаимно заради огромната си мъка. След като се на-

хранили, кралят седнал на едно легло. Той скърбял толкова силно, че вместо да проявява обичайната си веселост, потънал в мисли, като по този начин предизвикал изумлението на бароните около себе си.

Докато бил в унес, влязъл рицар, облечен с ризница, шлем, гамаши и с препасан меч. Той бил висок, с красива външност и хармонично телосложение. Преркосил с едри крачки стаята, като стискал уверено дръжката на меча в дясната си ръка. Когато стигнал до краля, свалил шлема си и изпълнен с високомерие, заявил достатъчно силно, за да бъде чул:

– Кралю Артур, дойдох да се представя. Знайте, аз съм Мелеаган, син на крал Бодмагю от Гор. Дойдох във вашия двор, за да се защитя и да докажа невинността си пред Ланселот от Езерото заради това, че някога го раних в една битка с копия. Всъщност чух да се говори, че той ме обвинява как съм го ранил предателски³. Ако смята така, нека се яви пред мен, тъй като съм напълно готов да се защитавам.

– Сеньор рицарю – отговорил кралят, – Ланселот не е тук и от дълго време не знаем къде е, за наше голямо съжаление. Ако беше тук, нямаше да се поколебае да защити своята чест, било във вашите земи, а и навсякъде другаде, това е добре известно.

Новината за това събитие достигнала и до покоите на кралицата. Лионел също бил там. Той изтичал бързо при краля и предложил да докаже на рицаря, че е ранил от подлост Ланселот. Но кралят не желаел да даде съгласието си, също както и кралицата, която правила всичко възможно, за да предотврати това.

Тогава Мелеаган си тръгнал. Когато достигнал до вратата на залата, се обърнал и казал:

– Кралю, напускам двора ви, без да съм провел своята битка, но ако тук се намери някой достоен рицар, ще направя така, че да се сражавам срещу него. Знайте добре, че в земите на моя баща Бодмагю, а и в моите, много от вашите рицари, дами, девойки и младежи са мои заложници и роби. Как да мисля, че в този двор има толкова добри рицари, както се говори, при